

Viering zondag 26 april 2020

Inleiding

Deze viering is voorbereid door Natascha Leeuwenkuijl.

Natascha heeft de overweging ingesproken, wanneer je op dat punt bent in de viering dan kun je op de link klikken en hoor je dit.

Ik wens je een goede viering toe.

Opening

‘EEN, TWEE, DRIE ... PATROON!’

Welkom

Dag medemens en gemeenschapsgenoot van onze ekklesia, fijn dat je een moment hebt gevonden om stil te staan, om jezelf voor een moment stil te zéttten te midden van de drukte van het dagelijkse leven.

Vind je het ook zo lastig? Het ritme hervinden van regelmatig vieren. Geen plek om naar toe te gaan, en geen mensen om te ontmoeten. Met een beetje geluk heb je een eigen vorm gevonden: kaarsen aan, een prettige plek in huis, rustgevende muziek op de achtergrond.

Geïnspireerd om het nog wat prettiger te maken voor jezelf? Doe dat vooral zodat je een plek voor jezelf creëert om jezelf te openen voor de woorden van de Schrift van deze zondag.

Het is de 3^e zondag van Pasen en drie is het sleutelwoord van deze ochtend. We lezen Lucas 24. In drie delen. Even zoveel als de leerlingen nodig hadden om te beseffen dat de woorden van Jezus en van profeten voor hem wáár waren geworden.

'Al het goede komt in drie.', zo luidt het gezegde. En dan is er ook nog: 'Driemaal scheepsrecht.' als spreekwoord en potentieel motto van deze viering. Waardige motto's, allebei. En toch koos ik voor een derde alternatief: 'Een, twee, drie ... patroon!'. Waarom? Dat komt later.

Eerst wil ik je uitnodigen om stil te worden, en jezelf te openen voor de woorden van de Schrift.

Ene, die ver is en tegelijkertijd dichtbij,
net zoals wij in deze tijd ver zijn van elkaar en toch dichtbij.
Ene, help ons om de rust te vinden om de woorden van de Schrift te beluisteren, Stoot ons aan, opdat we ons openen voor de boodschap van uw woorden, dat we geraakt worden.

Lied [De vroegte van de eerste dag](#)

*De vroege van de eerste dag, twee vrouwen,
de aarde schokt een engel van Godswege,
van stralend licht kleed wit als sneeuw,
vrees niet, daalt uit de hemel rond de grafsteen weg.
Die werd gekruisigd Jezus die gij zoekt
niet hier is hij verrezen uit de doden.*

*Sabbat voorbij kopen zij balsem gaan grafwaarts
de vrouwen, wie zal ons de steen terzijde rollen?
Jongeman in wit.
Jezus van Nazareth die werd gekruisigd.
Niet hier is hij verrezen.
Meldt het aan de wereld!
Zij vluchten panisch melden niets aan niemand.*

*De eerste dag der week,
drie vrouwen hebben met eigen handen balsem toebereid.
Zij naderen de steen zijn zien twee mannen
in blinkend kleed en buigen diep ter aarde.
Wat zoekt gij hem te midden van de doden?
Hij is niet hier, de levende hij leeft*

*Het donker voor de eerste dag, de tuin,
een vrouw buigt zicht voorover in het graf.
Vrouw, waarom huil je vragen witte stemmen.
Omdat ze mij mijn Heer ontnomen hebben.*

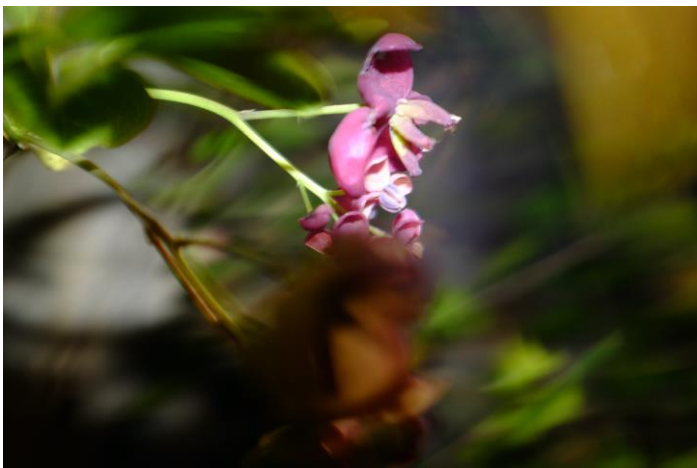
*Tuinman, weet jij waar hij gebleven is?
Het licht gaat op de rabboeni lieve meester.*

Eerste lezing Lucas 24, 1-12

Maar op de eerste dag van de week gingen ze bij het ochtendgloren naar het graf met de geurige olie die ze bereid hadden. Bij het graf aangekomen, zagen ze echter dat de steen voor het graf was weggerold, en toen ze naar binnen gingen, vonden ze het lichaam van de Heer Jezus niet. Hierdoor raakten ze helemaal van streek. Plotseling stonden er twee mannen in stralende gewaden bij hen. Ze werden door schrik bevangen en sloegen de handen voor hun ogen. De mannen zeiden tegen hen: 'Waarom zoekt u de levende onder de doden? Hij is niet hier, hij is uit de dood opgewekt. Herinner u wat hij u gezegd heeft toen hij nog in Galilea was: de Mensenzoon moest worden uitgeleverd aan zondaars en moest gekruisigd worden en op de derde dag opstaan.' Toen herinnerden ze zich zijn woorden.

Ze keerden terug van het graf en gingen aan de elf en aan alle anderen vertellen

wat er was gebeurd. De vrouwen die het graf bezochten, waren Maria uit Magdala, Johanna, Maria de moeder van Jakobus, en nog enkele andere vrouwen die hen vergezelden. Ze vertelden de apostelen wat er was gebeurd, maar die vonden het maar kletspraat en geloofden hen niet. Petrus echter stond op en rende naar het graf. Hij bukte zich om te kijken, maar zag alleen de linnen doeken liggen. Daarop ging hij terug, vol verwondering over wat er gebeurd was.

Silence

Tweede lezing Lucas 24, 13-27

Diezelfde dag gingen twee van de leerlingen op weg naar een dorp

dat Emmaüs heet en zestig stadië van Jeruzalem verwijderd ligt. Ze spraken met elkaar over alles wat er was voorgevallen. Terwijl ze zo met elkaar in gesprek waren, kwam Jezus zelf naar hen toe en liep met hen mee, maar hun blik werd vertroebeld, zodat ze hem niet herkenden. Hij vroeg hun: 'Waar loopt u toch over te praten?' Daarop bleven ze somber gestemd staan. Een van hen, die Kleopas heette, antwoordde: 'Bent u dan de enige vreemdeling in Jeruzalem die niet weet wat daar deze dagen gebeurd is?' Jezus vroeg hun: 'Wat dan?' Ze antwoordden: 'Wat er gebeurd is met Jezus uit Nazaret, een machtig profeet in woord en daad in de ogen van God en van het hele volk. Onze hogepriesters en leiders hebben hem ter dood laten veroordelen en laten kruisigen. Wij leefden in de hoop dat hij degene was die Israël zou bevrijden, maar inmiddels is het de derde dag sinds dit alles gebeurd is. Bovendien hebben enkele vrouwen uit ons midden ons in verwarring gebracht. Toen ze vanmorgen vroeg naar het graf gingen, vonden ze zijn lichaam daar niet en ze kwamen zeggen dat er engelen aan hen waren verschenen. De engelen zeiden dat hij leeft. Een paar van ons zijn toen ook naar het graf gegaan en troffen het aan zoals de vrouwen hadden gezegd, maar Jezus zagen ze niet.' Toen zei hij tegen hen: 'Hebt u dan zo weinig verstand en bent u zo traag van begrip dat u niet gelooft in alles wat de profeten gezegd hebben? Moest de messias al dat lijden niet ondergaan om zijn glorie binnen te gaan?' Daarna verklaarde hij hun wat er in al de Schriften over hem geschreven stond, en hij begon bij Mozes en de Profeten.

Silence

Derde lezing Lucas 24, 28-35

Ze naderden het dorp waarheen ze op weg waren. Jezus deed alsof hij verder wilde reizen. Maar ze drongen er sterk bij hem op aan om dat niet te doen en

zeiden: 'Blijf bij ons, want het is bijna avond en de dag loopt ten einde.' Hij ging mee het dorp in en bleef bij hen. Toen hij met hen aan tafel aanlag, nam hij het brood, sprak het zegengebed uit, brak het en gaf het hun. Nu werden hun ogen geopend en herkenden ze hem. Maar hij werd onttrokken aan hun blik. Daarop zeiden ze tegen elkaar: 'Brandde ons hart niet toen hij onderweg met ons sprak en de Schriften voor ons ontsloot?' Ze stonden op en gingen meteen terug naar Jeruzalem, waar ze de elf en de anderen aantroffen, die tegen hen zeiden: 'De Heer is werkelijk uit de dood opgewekt en hij is aan Simon verschenen!' De twee leerlingen vertelden wat er onderweg gebeurd was en hoe hij zich aan hen kenbaar had gemaakt door het breken van het brood.

Silence

Overweging

Al kauwend en mijmerend op de verhalen van deze 3^e zondag van Pasen besloot ik maar eens de betekenis van het getal drie te onderzoeken. In de wis- en natuurkunde heeft het getal betekenis, al moet je me niet vragen om het te herhalen. In de numerologie - dat onthield ik dan weer wel – staat het getal drie voor creativiteit, groei en overvloed. In de muziek is het getal van meer betekenis: van toonsoort tot maat tot vingerzetting en zo voort. Met de Drie-Eenheid voorop, zijn er nog veel meer betekenissen rondom het getal drie te herkennen in de bijbel. Kijk maar eens naar het verhaal van het lijden en sterven van Jezus: hij smeekt God tot drie keer toe om deze beker aan hem voorbij te gaan, de drie gebeden in Gethsémané, Petrus die Jezus driemaal verloochent en ook tot driemaal toe wordt vergeven door Jezus.

Op deze 3e zondag van Pasen lezen we het verhaal van de Emmaüsgangers, óók een verhaal van drie. Lucas begint met het verhaal van de vrouwen bij het

graf van Jezus. Ze treffen het leeg aan. De vrouwen geloven ogen noch oren als ze worden aangesproken door twee mannen in stralende gewaden die hen herinneren aan de woorden die Jezus eerder in Galilea sprak: 'De mensenzoon wordt gevangengenomen en gekruisigd maar zal opstaan uit de dood op de derde dag.'

En dan het verhaal van de twee leerlingen op weg naar Emmaüs. Verdrietig. Ze vertelden de man die met hen opliep dat vroeg in de ochtend twee engelen hadden gezegd dat Jezus was opgestaan uit de dood, maar dat ze hem niet hadden gezien toen ze naar het graf waren gesnel. Al ziende blind luisteren de twee naar deze voorbijganger die vertelt van Mozes en de andere profeten die hadden voorspeld dat Jezus onder de levenden is, van de derde dag na zijn dood. Dat Jezus deze voorbijganger is, dat hebben ze niet in de gaten.

Het is op die avond aan tafel dat ze bij het breken en delen van het brood Jezus herkennen en eindelijk durven geloven dat het waar is, dat de mensenzoon ons nabij zal zijn, ook al is hij er niet.

Toen ineens dacht ik aan een zin die ik altijd gebruik als we het met deelnemers van trainingen hebben over het geven en ontvangen van feedback: Een, twee, drie ... patroon! IETS gebeurt eenmaal, dan is dat een gegeven. IETS gebeurt tweemaal, dan is het toeval. Maar als IETS driemaal gebeurt dan wordt het een patroon. En dan is het zaak om je ten volle bewust te zijn van dat patroon-in-wording. Wat vind je van dat patroon? Is het een patroon waardig om ingesleten te worden, of is het een patroon dat op de lange duur ergernis oplevert? Om het maar even tastbaar te maken: een goede vriend van me heeft neiging om aan tafel alleen zichzelf te bedienen, en niet even te wachten tot zijn tafelgenoten ook zo ver zijn voor nog een ronde van het een of het ander. Het was me al eens opgevallen, en toen vond ik vooral ongezellig, 'maar alla'. Een tweede keer dacht ik er het mijne van, en bij de derde keer kwam de irritatie. Hét moment om het toch maar te bespreken met de ander.

Om het toch maar te bespreken met de ander ... Herken je dat? Dat 't soms moeilijk is om met de ander te delen wat je dwars zit, of waar je jezelf zorgen om maakt. En dat het moeilijker wordt naar mate het thema of de ander je nabij is? Alsof het kwetsbaarder wordt. Je bent kwetsbaarder omdat het onderwerp je raakt, omdat wat op het spel staat van waarde of van belang voor je is. Of je bent kwetsbaarder omdat je de ander niet boos wilt maken noch pijn wilt doen, niet tegen de haren in wilt strijken of anderszins niet wilt verliezen.

En toch ... toch is het de moeite waard om dat wat je bezig houdt te bespreken met elkaar. Zeker en vooral als het onderwerp of de ander je nabij is. Het is de moeite waard om de dappere stap te zetten en het gesprek aan te gaan omdat je daarmee bouwt aan vertrouwen, er meer open ruimte komt, en je zo met elkaar durft te werken aan 'samen vooruit', aan perspectief, aan een toekomst. Hoe spannend, of onzeker je ook bent, durf te geloven dat 't goed komt.

De leerlingen van Jezus moeten dezelfde emotie hebben gehad. Verdrietig over de dood van Jezus, vol van het gemis, misschien met een gevoel van verlatenheid en onzeker over de toekomst luisteren ze naar het verhaal van de vrouwen van het lege graf, en dat ze herinnerd waren aan de woorden van Jezus dat hij op de derde dag weer opstaat uit de dood. Alleen Petrus loopt naar het graf om met eigen ogen de situatie te onderzoeken, en keert verbaasd terug. De andere elf geloofden er maar niets van. Ook een tweede ontmoeting met Jezus, onderweg naar Emmaüs overtuigde de leerlingen niet, al vingen ze de signalen wel op, ze op waarde schatten durfden de leerlingen nog niet. Pas op het moment dat Jezus zich 's avonds in het breken van het brood en het delen van de beker kenbaar maakte, pas op dát moment beseffen de leerlingen dat alle de verhalen van Jezus en van de profeten voor hem over een mensenzoon die opstaat uit de dood niet eenmaal, niet tweemaal maar driemaal worden bevestigd. En op dat moment hebben de leerlingen een keus: dúrven ze te geloven dat een, twee, drie een patroon is? Dúrven ze geloven dat de man en de boodschap waar Hij voor staat, dat Hij er is, en altijd zal zijn, ook al is Hij niet zichtbaar onder ons? Dúrven *wij* geloven dat de Ene ons nabij is?

Het is je vast opgevallen: dat ik spreek van een keus. En dat is bewust, omdat ik oprecht denk dat we een keuze hebben. Altijd. En wij allemaal. We hebben een keuze om te geloven dat één, twee, drie een patroon-in-wording is en daarmee een uitnodiging tot bewegen, net zoals dat we de keuze hebben om stil te blijven staan in het heden (of in het verleden).

De leerlingen beseffen dat als ze de moed hebben om geloven dat Hij er altijd is, dat er dan *toekomst* is, dat ze weer vooruit kunnen, de wijde wereld in om te bouwen aan een wereld die góed is. Geholpen door de Ene, die er altijd zal zijn, ook al is Hij niet zichtbaar onder ons. Dat ook wij deze moed hebben, dat zou zegen zijn.

Muziek [Kol Nidrei](#) van Max Bruch

Kol Nidrei (1880), een adagio Hebreeuwse melodieën voor cello en orkest.

Bruch schreef het op een bestaande melodie uit de 18e eeuw. Het werk wordt

ook wel 'een gebed voor cello en orkest' genoemd. Een juiste naam, want Kol Nidrei is een Aramees woord voor 'Alle geloften'. Dit gebed wordt voorgedragen bij de aanvang van de synagogale avonddienst van de Grote Verzoendag. Het betreft een soort vergiffenis van niet nagekomen geloften van het afgelopen jaar. Tijdens het nationaalsocialisme (nazisme) werd hij vanwege zijn Kol Nidrei als Jood beschouwd en verdween hij van het toneel.

Tafelgebed Gezegend Gij Eeuwige

*Gezegend Gij Eeuwige vader van hemel en aarde,
om Israël uw heilige wijnstok,
waaraan Gij ons deel hebt gegeven door Jezus uw dienstknecht.
Gezegend Gij omdat het levend woord van Mozes en de profeten,
waaraan Gij ons deel hebt gegeven door Jezus uw dienstknecht.*

*Zoals het brood dat wij breken was uitgezaaid in de aarde,
en werd samengebracht en één is geworden,
zo breng ons bijeen van heinde en ver in het koninkrijk van uw vrede.
Moge het delen van dit brood en deze beker ons sterken in de hoop dat een
nieuwe wereld komen zal waar brood en liefde is genoeg voor allen.*

Gebed

Jezus heeft ons uitgenodigd om altijd te blijven bidden,
ieder op onze eigen wijze.
Daarom dit moment,
om jouw gedachten te laten gaan
naar daar waar jouw aandacht gevraagd wordt.

En tot slot

De Levende zegene en behoede u.
De Levende doe haar aangezicht over u lichten, en zij u genadig.
De Levende verheffe haar aangezicht over u,
en geve u vrede.

Zegen ons en behoed ons,
doe lichten over ons uw aangezicht en wees ons genadig.
Zegen ons en behoed ons,
doe lichten over ons uw aangezicht
en geef ons vrede.

Slotlied [God weet het komt goed](#)

*God weet het komt goed,
een rechtvaardige wereld waar de dood niet heerst.
Je denkt na de dood een veel grotere ruimte waar je terecht komt.
Waar we kunnen wat we nooit konden,
oogsten wat we nooit hebben gezaaid,
woorden die niet bestonden dachten, maar ze bestonden.
Of gaan we in vlammen op?
Of word je een vlam in de zon?*

*God weet het komt goed,
een rechtvaardige wereld waar de dood niet heerst.
Misschien nog op deze onschatbare aarde, eeuwen van schoonheid,
onder open hemelwijd landschap,
licht rivieren, verte blauw, rotsen eiken, wouden, valleien, steden in tuinen.
En stilte groter dan taal.
En liefde sterk als de dood.*

*God weet het komt goed,
een rechtvaardige wereld waar de dood niet heerst.*

Natascha Leeuwenkuijl, 26 april 2020 met foto's van Rolf Hendriksen